

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจปริมาณ ประเภท และเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่นจากแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ ในภาคตะวันตกของประเทศไทย และศึกษาการบริหารงาน การดำเนินงานด้านเทคนิค และการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานของแหล่งสารสนเทศเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ ก็ยังเป็นการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่นที่มีอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศไทยมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรีมากกว่าจังหวัดอื่น
2. ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวกับท้องถิ่นที่มีอยู่ในภาคตะวันตกอยู่ในรูปของบทความวารสารมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น
3. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของแหล่งสารสนเทศที่อยู่ในภาคตะวันตก ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรง และขาดงบประมาณสนับสนุน

ขอบเขตในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีขอบเขตในการศึกษาเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันตกที่มีอยู่ในแหล่งสารสนเทศที่เป็นหน่วยราชการในภาคตะวันตก และให้บริการแก่บุคคลภายในและภายนอกหน่วยงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับภาคตะวันตกที่มีอยู่ในห้องสมุดประเภทต่างๆ ในภาคตะวันตก ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด 8 แห่ง และห้องสมุดเฉพาะ 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 16 แห่ง ดังนี้

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ หอสมุดวิทยาลัยครูจังหวัดกาญจนบุรี หอสมุดวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง หอสมุดวิทยาลัยครูนครปฐม หอสมุดวิทยาลัยครูเพชรบุรี และห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ห้องสมุดประชาชน 8 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี ห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครปฐม ห้องสมุดประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพชรบุรี ห้องสมุดประชาชนจังหวัดราชบุรี ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสมุทรสาคร และห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรี

ห้องสมุดเฉพาะ 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์สนเทศการเกษตรและสหกรณ์ โครงการไร่นาสำธิตเพชรบุรี ห้องสมุดสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 และห้องสมุดสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก

2. ผู้รับผิดชอบงานด้านจัดบริการสารนิเทศของแหล่งสารนิเทศในภาคตะวันตก รวม 16 แห่ง ได้แก่ หัวหน้าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง และห้องสมุดประชาชนจังหวัดในภาคตะวันตก 8 แห่ง หัวหน้าศูนย์สนเทศการเกษตรและสหกรณ์ โครงการไร่นาสำธิตเพชรบุรี หัวหน้าฝ่ายการตรวจสอบและประเมินผล สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 และหัวหน้าฝ่ายบริการวิชาการ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูล 2 ชุด ได้แก่

1. แบบบันทึกข้อมูลสิ่งพิมพ์ท้องถิ่น (ภาคผนวก ก.) เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาคตะวันตก โดยออกแบบให้ใช้ได้กับสิ่งพิมพ์ทุกประเภท มีเครื่องหมายวงกลมและสี่เหลี่ยมข้างหน้าคำหรือตัวอักษรสำหรับเลือกตอบในเรื่อง แหล่งสารนิเทศ ประเภทของสิ่งพิมพ์ เนื้อหาเขตพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก และหมวดหมู่วิชาในระบบทศมูครัฐสภาอเมริกันรวมทั้งมีช่องว่างเติมข้อความรายละเอียดทางบรรณานุกรมสำหรับสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ

2. แบบสัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารนิเทศ (ภาคผนวก ข.) เป็นเครื่องมือที่ใช้บันทึกการสัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารนิเทศ ในเรื่องการดำเนินงานทรัพยากรสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่นภาคตะวันตก แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีทั้งแบบคำถามปลายปิดที่เสนอคำตอบให้เลือก และแบบคำถามปลายเปิดที่ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นได้ดังกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 - เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศประกอบด้วย ฐานะและหน่วยสังกัด เวลาเปิด-ปิดบริการ ลักษณะของอาคารสถานที่และจำนวนที่นั่งอ่าน จำนวนบุคลากรทั้งหมดแยกตามวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และระดับการศึกษา จำนวนงบประมาณ และจำนวนสิ่งพิมพ์ทั้งหมดของห้องสมุด

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลในเรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรสารนิเทศท้องถิ่น ซึ่งใช้สัมภาษณ์เฉพาะห้องสมุดที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรสารนิเทศท้องถิ่นเพียง 7 แห่งเท่านั้น ประกอบด้วยเรื่อง การบริหารงาน การดำเนินงานด้านเทคนิค และการให้บริการและเผยแพร่ทรัพยากรสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันตก

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน การดำเนินงาน
ด้านเทคนิค และการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันตก และ
ข้อเสนอแนะของหัวหน้าแหล่งสารสนเทศสำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือชุดที่ 1 ซึ่งเป็นแบบบันทึกข้อมูลท้องถิ่นนั้นได้ทดสอบกับสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับภาค-
ตะวันตกที่มีอยู่ในแหล่งสารสนเทศ 3 แห่ง คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง
สนามจันทร์ ศูนย์เอกสารประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดสถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขอีกครั้งก่อนที่จะนำไปใช้

เครื่องมือชุดที่ 2 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารสนเทศในภาคตะวันตก เรื่องการ
ดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น เมื่อได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขแล้วจึงได้
ทดสอบกับห้องสมุดในภาคอื่น ๆ รวม 7 แห่ง โดยส่งไปทางไปรษณีย์ และได้รับตอบกลับมา 4 แห่ง
คือ ศูนย์เอกสารอีสาน สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม ห้องสมุด
ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ หอสมุดวิทยาลัยครุฑนครศรีธรรมราช และหอสมุดแห่งชาติสาขาจังหวัด
นครศรีธรรมราช หลังจากนั้นก็ได้ปรับปรุงแก้ไขและได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้งก่อนที่จะนำ
ไปใช้กับประชากรที่กำหนดไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการบันทึกข้อมูลสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับภาคตะวันตก ผู้วิจัยได้เดินทางไปสำรวจในแหล่ง
สารสนเทศแต่ละแห่งด้วยตนเอง บันทึกข้อมูลสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นทั้งหมดลงในแบบบันทึกข้อมูลจน
ครบทุกแห่ง โดยใช้เวลาดังแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนกันยายน 2529 รวมทั้งสิ้น 6 เดือน

สำหรับการสัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารนิเทศ ผู้วิจัยได้นัดหมายกับหัวหน้าแหล่งสารนิเทศ แต่ละแห่งทั้งทางจดหมายและทางโทรศัพท์ เพื่อขอสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่กำหนดไว้ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2529 จนถึงวันที่ 30 มกราคม 2530 รวมเวลาทั้งสิ้น $1\frac{1}{2}$ เดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันตกจากบัตรรายการหลักของแหล่งสารนิเทศทุกแห่ง บันทึกรายการบรรณานุกรมลงในแบบบันทึกข้อมูล กำหนดหมวดหมู่ของหนังสือและเนื้อหาเกี่ยวกับเขตพื้นที่ โดยพิจารณาจากเลขเรียกหนังสือ หัวเรื่อง ชื่อเรื่อง และรายละเอียดอื่น ๆ จากบัตรรายการ สำหรับหนังสือที่ไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนก็ได้จดเลขเรียกหนังสือเพื่อไปพิจารณาจากตัวเล่มอีกที
2. ตรวจสอบบัตรทะเบียนวารสารและบัตรทะเบียนหนังสือพิมพ์ของแหล่งสารนิเทศทั้งหมด แล้วบันทึกรายการวารสาร ข่าวนิตยสาร และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นพร้อมด้วยฉบับที่มีอยู่ ลงในบัตรทะเบียนวารสารที่เตรียมไว้
3. ในกรณีที่แหล่งสารนิเทศไม่ได้ทำบัตรรายการหนังสือ และบัตรทะเบียนวารสารหรือหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้สอบถามจากบรรณารักษ์หรือผู้ที่รับผิดชอบแหล่งสารนิเทศเพื่อขอทราบแหล่งเก็บสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น แล้วนำสิ่งพิมพ์นั้นมาบันทึกรายละเอียดลงในแบบบันทึกข้อมูล
4. ในกรณีที่บรรณารักษ์หรือผู้ที่รับผิดชอบแหล่งสารนิเทศไม่สามารถบอกแหล่งที่เก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้ เนื่องจากยังไม่ได้รวบรวมไว้ ผู้วิจัยได้สำรวจสิ่งพิมพ์จากชั้นหนังสือทั้งหมดในห้องสมุดแล้วคัดเลือกสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันตกออกมารวบรวมไว้ และบันทึกรายการลงในแบบสำรวจข้อมูล
5. สำรวจบทความที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันตกของวารสารท้องถิ่นจากฉบับที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศ แล้วบันทึกรายละเอียดทางบรรณานุกรมของแต่ละบทความลงในแบบสำรวจข้อมูล

6. ข้อมูลที่บันทึกแล้ว แยกเก็บตามชื่อแหล่งสารนิเทศ และแต่ละแห่งแยกตามประเภทของสิ่งพิมพ์เป็น 3 ชนิด คือ หนังสือ จุลสาร และแผ่นปลิว
7. สํารวจความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบบันทึกข้อมูลของแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง แล้วนำมาเรียงตามอักษรชื่อเรื่อง เพื่อคัดชื่อที่ซ้ำออก
8. นับจำนวนสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันตกของแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง โดยแยกตามประเภทสิ่งพิมพ์
9. นำข้อมูลของแต่ละแห่งมาแยกตามจังหวัดและแยกตามการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน แล้วแจกนับความถี่ โดยที่สิ่งพิมพ์บางชื่ออาจมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัด หรือหมวดหมู่วิชามากกว่า 1 เรื่อง
10. นำแบบบันทึกข้อมูลของแหล่งสารนิเทศทุกแห่งมารวมกันโดยแยกตามประเภทสิ่งพิมพ์เป็น 3 ประเภท คือ หนังสือ จุลสาร และแผ่นปลิว
11. เรียงข้อมูลแต่ละประเภทตามอักษรชื่อเรื่อง เพื่อคัดสิ่งพิมพ์ซ้ำออก
12. แยกสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดและตามการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน แล้วแจกนับความถี่
13. นำแบบบันทึกข้อมูลวารสารมาแยกตามชื่อวารสารและในแต่ละชื่อ แยกบทความตามเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดและหมวดหมู่วิชาตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน แล้วแจกนับความถี่
14. แยกข่าวสารและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด และตามการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันแล้วแจกนับความถี่
15. นำข้อมูลทั้งหมดมาจำแนกลงตารางเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

สำหรับการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทรัพยากรสารนิเทศท้องถิ่นในภาคตะวันตกนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับสัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารนิเทศที่เป็นประชากร ทั้ง 16 แห่ง ได้แก่ หัวหน้าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 5 คน หัวหน้าห้องสมุดประชาชน 8 คน

และหัวหน้าศูนย์สนเทศ 1 คน สำหรับห้องสมุดของหน่วยงานเฉพาะอีก 2 แห่ง ไม่มีหัวหน้าห้องสมุด จึงได้สัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายการตรวจสอบและประเมินผล ของสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 7 และหัวหน้าฝ่ายบริการวิชาการของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลห้องสมุด

2. แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศ ใช้สัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารนิเทศทุกแห่ง ส่วนตอนที่ 2 และ 3 นั้น ใช้สัมภาษณ์เฉพาะแหล่งสารนิเทศที่มีการดำเนินงานเก็บสะสมและจัดระบบสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่น รวมทั้งหมด 7 แห่งเท่านั้น ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 แห่ง ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพชรบุรี และห้องสมุดเฉพาะ 1 แห่ง ได้แก่ ศูนย์สนเทศการเกษตรและสหกรณ์โครงการไร่นาสำถิตเพชรบุรี

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกลงตารางเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละโดยใช้สูตร $P = \frac{f}{n} \times 100$

เมื่อ P แทนค่า ร้อยละ

f แทนค่า จำนวนความถี่ในแต่ละรายการ

n แทนจำนวนทั้งหมด